

Trolletale – januar 2026. Jarl Frijs-Madsen.

Godmorgen, Herlovianere.

Godmorgen, forstander, bestyrelse, Heis, lærere, gammelherlovianere og forældre.

En helt fyldt Herlufsholm kirke, Trolle-morgen. Det bliver ikke meget smukkere, og det er en stor ære for mig at stå her i dag og holde årets Trolletale.

Jeg er glad for at være her sammen med min kone, Christina, og min datter, Amalie. Der var lige før, jeg kunne have haft min mor med i dag også, men hun døde desværre nytårsaften, 94 år gammel. Måske ønskede hun ikke at komme ind i 2026. Og det er da også med en vis uro, at vi ser, hvordan dette år er begyndt. Netop den verden, vi lever i, vil jeg komme tilbage til senere.

En gang boede jeg tæt på denne kirke. Faktisk var jeg den ikke-kostelev, der boede tættest på skolen – ca. 4 minutter på cykel. Min familie flyttede hertil, fordi min far, Bent, var blevet overlæge på Næstved Sygehus. Min mor, Inger, blev lærer på Lille Næstved Skole.

Mine forældre byggede et dejligt hus ud til Herlufsholm Skoven. Min mor ønskede, at vi børn gik på Herlufsholm. Det er jeg hende meget taknemmelig for.

Fordi jeg boede så tæt på skolen, kørte jeg desværre ofte lidt for sent hjemmefra og ræsedde gennem Herlufsholm Skoven. Når jeg nåede den gule rektorbolig, vidste jeg, om jeg kom for sent. For daværende Heis – Gert Olsen – gik ud ad døren på nøjagtig samme tidspunkt hver morgen. Var han lige gået ud af døren, ja, så nåede jeg det. Var han nået hen til Mygningen, kom jeg for sent, hvilket Heis naturligvis bemærkede. Senere lærte jeg betydningen af at komme i god tid. Det

er mere overskudsagtigt. Så det er mit første råd til jer i dag, kære Herlovianere: Tag altid afsted et par minutter før, det er nødvendigt til skole, til sport, til arbejde, til lufthavnen. Og spar jer selv for meget unødigt stress.

Siden jeg blev student fra Herlufsholm, har jeg boet i seks forskellige lande og levet uden for Danmark i over 20 år. Lige nu bor jeg 9000 km fra Næstved i Tokyo i Japan. Det er verdens største by med 37 millioner mennesker. Jeg er Danmarks ambassadør i Japan og hedder Jarl Frijs-Madsen (ikke at forveksle med Jarl Friis-Mikkelsen – selv om jeg ofte er blevet det). Tidligere har jeg været ambassadør i Canada, Holland og Norge og generalkonsul i New York. Og desuden boet i Tyskland, Polen og Connecticut.

Jeg er stolt af at arbejde for Danmark, for det er et af de bedste lande i verden at vokse op og bo i... hvis vi lige ser bort fra klimaet i fire måneder om året, hvor det er koldt og gråt og mørkt, og så selvfølgelig de perioder, hvor det danske fodboldlandshold spiller elendigt og taber til små, dårlige fodboldnationer.

Men selvom Danmark er dejligt, og I sikkert har de fleste af jeres venner her, så vil jeg opfordre jer til at rejse til udlandet. Ikke for evigt selvfølgelig – hvis jeg sagde det, ville jeres forældre nok blive sure på mig – men i nogle år eller i det mindste bare et halvt år.

Der er i dag så mange måder, man kan rejse ud på. De fleste universiteter har udvekslingsordninger med udenlandske universiteter. Eller man kan arbejde på en af Danmarks mere end 100 ambassader og repræsentationer i udlandet. Eller for Novo Nordisk, Mærsk eller Toyota. Man kan også benytte sit sabbatår efter gymnasiet til at bo i udlandet.

Et ophold i udlandet vil åbne jeres øjne for to ting: Det ene er, at verden er langt større end København, Næstved og Århus. Det vil give

jer et helt andet perspektiv på verden omkring os. I vil opleve nye kulturer. I vil opleve anderledes måder at leve på. Og nye måder at anskue verden på. At man ville få sådanne oplevelser ved at bo i udlandet, havde I måske allerede tænkt på. Men den anden ting opdager man først, når man bor i udlandet. Og det er, at man får et helt andet syn på Danmark. Man ser Danmark udefra og sætter endnu mere pris på, hvor heldige vi er at bo i Danmark. Men Danmark kan altid blive bedre, og der kan vi nogle gange også hente inspiration i udlandet. Så I vil komme tilbage til Danmark med nye ideer og med et andet syn på tilværelsen.

Et vellykket udlandsophold vil I få glæde af resten af livet. I vil tænke tilbage på næsten dagligt. Det vil være et før og efter, I tog til udlandet. I vil være en lidt forandret person på den gode måde. Jeg tog alene til USA i et år, da jeg var 14 år, lige efter syvende klasse. Det ophold påvirker mig positivt den dag i dag, og jeg har stadig fire gode venner i USA fra den tid.

Vi skylder Herluf Trolle at tænke på ham i dag. Vi skylder ham, og i mindst lige så høj grad Birgitte Gøye, taknemmelig og respekt. Tænk, at de skabte denne fantastiske skole, som I går på, helt tilbage i 1565. Præcis 400 år før jeg blev født. Det var visionært.

Alle ved, at Herlufsholm er en anderledes skole. Det ved I, der går her, os der tidligere har gået her, og det ved alle andre også. Det kan være, at nogen af jer enkelte gang ikke rigtig orker at komme over i kirken til morgensang. Men sådan havde jeg det ikke. Det var nemlig særligt, når jeg gik hen til kirken og satte mig ind i dette smukke rum, som nogle steder er 1000 år gammelt, at jeg blev mindet om, at jeg gik på en skole, der var anderledes end alle andre skoler i Danmark. Og jeg sagde ofte til mig selv: "Nyd hvert øjeblik du går på Herlufsholm. Det er en særlig tid!" Jeg sagde det også til mine klassekammerater. Desværre så mange gange, at de blev lidt trætte af det.

Jeg tænker ofte tilbage på min tid på Herlufsholm, og det gør jeg med meget stor glæde. Og det kommer I også til at gøre. Der vil være mange minder. De vil selvfølgelig ikke allesammen være gode minder. For når man går på en skole, så kan man blive drillet eller måske endda mobbet. Eller man have en dårlig eksamensoplevelse, hvor det simpelthen gik af pommern til. Eller der er måske en lærer, der giver en dårlige nerver, fordi man ikke har fået læst på lektierne.

Men I kan selv påvirke mange af disse ting. I kan selv påvirke, at årene på Herlufsholm bliver gode, festlige og dejlige år, hvor I lærer en masse. Når I står op om morgenen, så tænk på, at I går på en af Europas smukkeste og bedste skoler, og at dette skal blive en god dag. Mød jeres venner med et smil og med venlighed. Sig noget sødt til dem. Jeg ved godt, at det er en del af dansk humor, at vi altid skal drille hinanden. Det gjorde jeg også, da jeg havde jeres alder. Og jeg synes, at jeg var vildt sjov. Men jeg er ikke sikker på, at dem, jeg drillede, synes, at det var lige så sjovt. Pas på med at drille for meget. Og enhver form for mobning er selvfølgelig fuldstændig uacceptabelt. Herlufsholm har været igennem en hård tid i medierne i de sidste år.

En del af den kritik, vi har fået, har været helt fortjent. Andet har måske været lidt ufortjent. Men det har faktisk altid været sådan. Vi er en anderledes skole, og vi er mere interessante at skrive om. Derfor hviler der et ansvar på alle for at forsvare skolens ære. Og ikke mindst de, der går her i disse år. Jer! Og dem, der kommer efter jer!

Og det gør man simpelthen ved at opføre sig pænt og ordentligt. På skolen og udenfor skolen. Når man ikke har uniformen på, og i mindst lige så høj grad, når man har uniformen på. Vær en god ven. Hjælp andre. Og vær venlig og høflig, når I møder folk uden for skolen. Prøv næste gang, I tager til Næstved by med uniform, at opføre jer overdrevent pænt. Hold døren for de ældre damer og de ældre herrer.

Hold døren for de unge damer og de unge herrer. Sig tak i butikkerne for en virkelig god service. Giv folk venlige komplimenter: "Fed jakke – hvor har du købt den?" I vil blive overrasket over, hvor glade folk bliver. Og I vil selv blive glade ved at opleve deres glæde. Prøv det i næste uge. Men gør det endelig ikke ironisk. For så er det kun ødelæggende for Herlufsholms ry. Og vi skal værne om Herlufsholms ry. Ikke bare i dag på Herluf Trolles fødselsdag, men hver dag.

Som I ved, foregår der en krig mellem Rusland og Ukraine kun 1300 km fra Næstved. Det er en uhyggelig krig, hvor over en million er døde eller hårdt sårede, og det er alt sammen Ruslands skyld. Danmark er ikke i krig med Rusland. Men Forsvarets Efterretningstjeneste har slået fast, at Rusland fører en såkaldt hybrid krig mod Danmark. Hvad betyder det? Det betyder, at de ikke angriber os med raketter og bomber, men på alle mulige andre måder som cyberangreb, de spreder falske informationer på sociale medier og angriber dermed vores demokrati, de klipper kabler over på havbunden, så de afbryder vores kommunikation, eller de angriber et vandværk, så en hel by ikke har rent drikkevand.

Det er ikke noget, der kommer til at stoppe. Det vil tværtimod blive værre. Og det kommer til at påvirke jer også. Det er jeg ked af at sige denne smukke og meget festlige morgen, men det er realiteten.

Ligesom jeg voksede op i skyggen af den Kolde Krig med truslen om en atomkrig eller et angreb fra Sovjetunionen, så kommer I til at vokse op med dette aggressive, ondsindede Rusland som vores nabo. Det betyder, at I skal være klar til at kæmpe for Danmarks frihed. Ikke nødvendigvis som soldater. Men på alle mulige måder, som også kan være bag en computer.

Danmark er et vidunderligt land at bo i netop fordi, vi har frihed, demokrati og ytringsfrihed. Men alle disse ting ønsker Rusland at tage fra os. De ønsker at sabotere os. De ønsker at ødelægge vores

samfund. Men det skal de ikke have held til at gøre. Vi skal alle være klar til at kæmpe imod det. Europa er langt stærkere end Rusland. Vi kan vinde denne kamp, hvis vi kæmper for det. Europa er et fantastisk kontinent.

Måske I har hørt sætningen: "If the change is bigger on the outside than on the inside of an organization, the end is near". På dansk ville vi sige: "Hvis man ikke følger med tiden, så risikerer man at uddø". Det gælder virksomheder, det gælder en skole som Herlufsholm, og det gælder faktisk også os som mennesker. Verden ændrer sig meget hurtigt i disse år. Ja, udviklingen sker ofte eksponentielt.

Eksponentialitet kan være vanskeligt at forstå, selvom I har haft det i mat eller fys. Men lad mig forklare det på denne måde: Hvis vi forestiller os, at I blev udstyret med en super evne, en "super power", som gjorde, at hver dag ville jeres gangskridt blive dobbelt så langt som dagen før, så ville der ske følgende: Den første dag ville jeres gangskridt være en meter, den næste dag 2 meter, den 3. dag 4 meter, og den 4. dag 8 meter. Efter 14 dage ville jeres skridt være over 16 km, og efter en måned ville I med ét skridt kunne gå hele jorden rundt. Det er den udvikling, der har været for det meste teknologi i de seneste 50 år.

I har i de seneste år selv kunnet følge denne udvikling med AI – kunstig intelligens. Om 1-2 år vil kunstig intelligens kunne dobbelt så meget som nu, og om 14 år vil kunstig intelligens kunne 16000 gange så meget som i dag. Så det er også den verden, I kommer til at vokse op i.

Det behøver ikke at være en dårlig ting. Men det vil skabe store forandringer, og det vil gøre, at nogle jobs forsvinder, og andre opstår. Så mit råd her er, at I skal tænke jer godt om, når I skal vælge jeres uddannelse. Og det er BESTEMT ikke Chat GPT, I skal spørge til råds.

Det er jeres venner og jeres familie. Og det er selvfølgelig først og fremmest jer selv. Hvad er det, I brænder for at beskæftige jer med? Hvad er det, I er gode til? Og hvad er det for nogle menneskelige evner, der ikke bare kan erstattes af AI?

Herlufsholm som skole kommer også til at blive udfordret af disse forandringer. Vi skal bevare vores traditioner, men vi må ikke blive en tidslomme. Det er Herlufsholm heller ikke. Skolen har overlevet i 460 år. Og det har skolen gjort ved hele tiden at forblive relevant. Ved at følge med tiden uden at ligge under for den.

Lad mig slutte med at sammenfatte mine råd til jer fra denne tale.

For det første: Vær i god tid, når I skal til sport, til undervisning eller møde på arbejde – det er overskudsagtigt. Og det reducerer stress.

For det andet: Nyd hvert øjeblik, I går på Herlufsholm. Og husk, at I selv kan påvirke, at det bliver en god tid.

For det tredje: Husk at forsvare Herlufsholms gode ry og rygte ved at opføre jer pænt. Vær en god kammerat på skolen, og vær venlig og høflig over for de mennesker, I møder uden for skolen.

For det fjerde: Vær klar til at forsvare alt det, der gør Danmark til et dejligt land. Ytringsfriheden, demokratiet og friheden. Det forsvar kan man gøre på mange måder.

Og for det femte: Forbered jer på en tid, hvor kunstig intelligens udvikler sig eksponentielt. Men frygt det ikke. Brug AI til jeres fordel og måske også til at forsvare det samfund, vi lever i, og som vi holder af. Kære Herlovianere 2026. Jeg ønsker jer held og lykke med det hele. Jeg er sikker på, at I vil klare jer godt. Ved at I har gået på Herlufsholm, har I et godt udgangspunkt. Og mange af jer har her på skolen fået venner for livet. Venner, I har så meget til fælles med, og som I kan sidde sammen med og tale om jeres tid på Herlufsholm. Og der vil I sikkert

også sende en tanke til skolens stiftere: Herluf Trolle og Birgitte Gøye,
som vi fejrer i dag.

Tak for jeres opmærksomhed denne tidlige morgen.